

KOULUTUSVIENNIN TIEKARTTA 2020–2023

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Raportit ja selvitykset 2020:8

© Opetushallitus

Raportit ja selvitykset 2020:8

ISBN 978-952-13-6688-8 (pdf)

ISSN-L 1798-8918

ISSN 1798-8926 (pdf)

Taitto: Grano Oy

www.oph.fi

SISÄLTÖ

ESIPUHE	.5
1. TAUSTA	.7
2. KOULUTUSVIENNIN VIITEKEHYS	.9
3. TILANNEKUVA 2020	10
4. KOULUTUSVIENNIN TEMAATTISET KÄRJET SUOMELLE	13
5. LINJAUKSET JA TOIMET	15
5.1. Vahvistetaan kasvua ja investointeja sekä edistetään skaalautuvia palvelumalleja	15
5.2. Luodaan saumattomia polkuja yhteisiin konsortioihin ja yhteistyöhön	17
5.3. Vahvistetaan suomalaista osaamista ja tietoa	18
5.4. Luodaan esteetön toimintaympäristö kansainvälistymiselle ja kysyntävetoiselle koulutusviennille	19
LIITE 1 COVID-19-PANDEMIAN VAIKUTUKSET KOULUTUSVIENTIIN	21

ESIPUHE

Suomalainen koulutusosaaminen kiinnostaa maailmalla. Suomi tunnetaan laajasti koulutuksellisesta tasa-arvosta, hyvistä oppimistuloksista, korkeasti koulutetuista ja työhönsä sitoutuneista opettajista sekä toimivasta hallinnosta, joka tukee opetusta ja oppimista. Koulutusjärjestelmämme oppeja halutaan soveltaa myös muualla.

Hallitusohjelmamme Osallistava ja osaava Suomi tunnistaa koulutuksen ja osaamisen merkityksen ja korostaa, että jokaisella tulee olla mahdollisuus kouluttautua niin pitkälle kuin rahkeet riittävät. Kansainvälisesti tämä on ainutlaatuinen lupaus ja olemme monessa suhteessa etuoikeutettuja voidessamme tarjota kaikille tasa-arvoiset mahdollisuudet. Mahdollisuutemme tässä voi ulottaa myös pidemmälle. Suomen elinvoimaisuus edellyttää myös kykyä menestyä kansainvälisen osaamisen ja innovaatioiden kärkimaana vahvuusalueillamme. Keskeinen menestyksen avain on kyvyssä tarttua muutoksen tuomiin mahdollisuuksiin ja tarjota niihin ratkaisuja. Juuri tästä koulutusviennissäkin on kyse.

Koulutusvientimme on kasvanut viime vuosina nopeasti. Koulutusvientiä harjoittavien yritysten liikevaihto on noussut vuoden 2019 loppuun mennessä jo yhteensä 385 miljoonaan euroon. Tätä kehityssuuntaa on syytä tukea. Kysynnän aito ymmärtäminen ja entistä kokonaisvaltaisemman tarjonnan tuottaminen ovat tässä tärkeässä asemassa. Suomi voi oikein toimiessaan pitkällä aikavälillä saavuttaa koulutusviennistä miljardiluokan vientitulot. Jotta tässä onnistumme, tarvitsemme uudenlaista systeemitasen ajattelua sekä aitoa yritysvetoisuutta vientiin.

Parhaat eväät seuraaviin askeleihin on saatu kuulemalla laajaa joukkoa koulutusviennin asiantuntijoita ja yrittäjiä, joille myös tämä nyt käsissä oleva tiekartta on laadittu. Tiekartan tehtävänä on toimia suunnannäyttäjänä sekä tukea hallitusohjelman laajempaa tavoitetta Suomesta, joka on kokoaan suurempi maailmalla – myös koulutuksessa.

Education Finland -ohjelmalla on tärkeä rooli tuoda toimijat yhteen ja liittää palvelu- ja tuoteyhteistyön klustereita mukaan myös kansainvälisiin kysyntävetoisin ekosysteemeihin. Jatkokosakin yritykset, tutkimuslaitokset, korkeakoulut, muut oppilaitokset ja jopa yksittäiset asiantuntijat ja osaajat luovat yhteistyössä uutta liiketoimintaa ja huippuluokan innovaatioita.

Tulevaisuutta on vaikea ennustaa. Koronapandemia on vuoden 2020 alusta lähtien muuttanut montaa käsikirjoitusta. Varmaa on vain se, että yhteistyö, nopeus ja aktiivinen etunoja kannattaa tässäkin tilanteessa. Epidemian vaikutukset ja uudet mahdollisuudet ovat vielä osin hämärän peitossa tämän tiekartan julkaisuhetkellä. Siksi onkin hyvä, että tiekarttaa päivitetään vuosittain, vahvistuvia kasvusuuntia kulloinkin tarkentaen.

Helsinki 12.6.2020

Hanna Kosonen
Tiede- ja kulttuuriministeri

Ville Skinnari
Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri

1. TAUSTA

Suomi tunnetaan maailmalla korkeatasoisesta ja laadukkaasta perusopetuksesta, vetovoimaisesta ammatillisesta koulutuksesta sekä uutta tietoa ja osaamista luovasta ja innovaatioita edistävästä korkeakoulujärjestelmästä. Koulutusjärjestelmämme menestystekijöistä halutaan oppia myös muualla. Kansainvälisen tason ratkaisuista ollaan valmiita myös maksamaan. Koulutuksen merkityksen korostuminen ja kysynnän kasvu globaalisti on mahdollistanut sen, että myös suomalaiset koulutusalan yritykset ja organisaatiot ovat ryhtyneet panostamaan kansainvälisen yhteistyön rinnalla myös aiempaa laajemmin osaamis pohjaiseen liiketoimintaan (koulutusvientiin).

Kilpailukyvyyn ja hyvinvoinnin vahvistaminen niin Suomessa kuin maailmallakin on mahdollista vain panostamalla osaamistason nousuun, toimivan yhteiskunnan rakenteiden edistämiseen sekä uuden tiedon, osaamisen ja innovaatioiden tuottamiseen. Suomalaisilla on tarjota tähän hyviä ratkaisuja. Koulutusvientia avaa mahdollisuuksia uusille kumppanuuksille ja toimintatavoille yhteiskunnallisten haasteiden ja ongelmien ratkaisemiseksi.

Suomi on aktivoitunut kansainvälisillä koulutusmarkkinoilla laajemmin vasta viime vuosina. Suomalaisen koulutusviennin strategiset linjaukset vuonna 2010 loivat perustan toiminnalle. Vuosille 2015-2019 laadittu Koulutusviennin tiekartta on viitoittanut viime vuosien kehitystä. Nyt käsillä oleva Tiekartta jatkaa tätä työtä vuosille 2020-2023.

Suomalaisen koulutusviennin määritelmäksi on vakiintunut, että se on koulutukseen, koulutusjärjestelmään tai siihen liittyvään osaamisen siirtoon pohjautuvaa liiketoimintaa, josta ulkomainen taho maksaa. Toiminta perustuu Suomen oman koulutusjärjestelmän vahvuuksille ja toimijoiden mahdollisuuksille hyödyntää siinä opittua ja opetettua. Koulutusvientitoimilla voidaan ohjata osa Suomeen kohdistuvasta kansainvälistä kiinnostuksesta liiketaloudellisesti tehtäväksi silloin, kun kyse on koulutussektorin palveluista tai kansainvälisestä kaupallisesta koulutusosaamisen kysynnästä. Parhaimmillaan toiminta tuottaa myös uusia innovaatioita suomalaiseen koulutukseen. Suomalainen koulutusvientia kattaa palveluita ja tuotteita kaikille koulutuksen sektoreille varhaiskasvatuksesta korkeakoulutukseen ja jatkuvaan oppimiseen sekä yritysten henkilöstökoulutukseen.

Koulutusvientitoiminnan tehtävänä on muuntaa Suomeen kohdistuvaa kiinnostusta eettisesti kestäväällä tavalla myös liiketoiminnallisesti kannattavaksi yhteistyöksi, jossa voidaan samalla kehittää myös kotimaisia koulutuksen palveluita kansainvälisessä vuorovaikutuksessa.

Maaliskuussa 2020 laajalle levinnyt koronavirus haastaa koulujen, oppilaitosten ja koulutusmarkkinoilla toimivien yritysten toiminnan laajasti ainakin lyhyellä tähtämellä. Jo nyt arvioiduna sillä on merkittäviä vaikutuksia suomalaisen koulutusviennin monille avainalueille, kuten korkeakoulujen vieraskielisiin tutkinto- ja koulutusohjelmiin, opettajien ja rehtoreiden täydennyskoulutusohjelmiin sekä opettajankoulutukseen, kansainvälisille asiakkaille suunnattuihin asiantuntija- ja leirikouluvierailuihin sekä kehittämisen- ja konsultointitoimintaan. Erityisesti tiekartan ensimmäisen vuoden 2020 kärjet saattavat muuttua tilannekuvan tarkentumisen myötä. Samalla liiketoiminnan painopisteen muuttuminen voi antaa tuoreita mahdollisuuksia myös uuteen tuotekehitystyöhön ja menestymiseen suomalaisten omilla vahvuusalueilla.

Globaalisti taloudellisesti merkittävin koulutusviennin sektori on korkeakoulujen tutkintoon johtavan koulutuksen ja täydennyskoulutuksen myynti. Muita merkittäviä koulutusviennin sektoreita ovat koulujen toimintaan liittyvät kehittämisspalvelut ja tuotteet sekä erilaiset osaamisen kehittämisen ohjelmat tai oppimiseen liittyvät arviointipalvelut.

Suomalaista koulutusosaamista kohtaan on vahvaa mielenkiintoa ja kysyntää tällä hetkellä muun muassa Latinalaisessa Amerikassa (Brasilia, Kolumbia, Uruguay ja Meksiko), Persianlahden maissa (Arabiemiraatit, Saudi Arabia, Oman ja Kuwait), Kaakkois-Aasian maissa (Thaimaa, Vietnam, Indonesia ja Malesia), Kiinassa, Etelä-Afrikassa sekä Intiassa.

Lokakuusta 2018 alkaen koulutusvientiä ovat osaltaan tukeneet Team Finland Knowledge -erityisasiantuntijat. Asiantuntijoiden tehtävänä on edistää alueillaan korkeakoulu- ja innovaatioyhteistyötä, osaamisen vientiä ja tukea Talent Boost -tavoitteita. Asiantuntijat työskentelevät tällä hetkellä keskeisillä koulutuksen markkina-alueilla Singaporessa, Pekingissä, Delhissä, Washingtonissa (D.C), Buenos Airesissa, Pretoriassa, Abu Dhabissa ja Moskovassa.

2. KOULUTUSVIENNIN VIITEKEHYS

Pääministeri Marinin hallitusohjelma (10.12.2019) on asettanut tavoitteeksi Suomen painoarvon lisäämisen globaalien haasteiden ratkaisemisessa. Suomella todetaan olevan vahvat edellytykset menestyä kansainvälisen osaamisen ja innovaatioiden kärkimaana. Suomen menestyksen avain on kyvyssä tarttua muutoksen tarjoamiin mahdollisuuksiin ja tarjota niihin uusia toimivia ratkaisuja (mukaan lukien koulutusta ja osaamista).

Hallituskaudella panostetaan mm. julkisen ja yksityisen sektorin innovaatiokumppanuusmallien edistämiseen ja uusien ekosysteemien luomiseen. Viennin ja kansainvälisen kasvun ohjelma sekä TKI-tiekartta osaltaan tarkentavat näitä toimia. Mittavat ja vaikuttavat koulutus- ja opetusalan uudistushankkeet perustuvat useiden, eri maistakin tulevien toimijoiden yhteistoimintaan. Selkeänä tavoitteena on saada vientikykyiset suomalaiset yritykset osaksi alan globaaleita kysyntävetoisia ekosysteemejä.

Myös hallituksen kehityspolitiikka on nostettu hallitusohjelmassa keskeiseksi osaksi Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Sen perustana on muun muassa *Agenda 2030* tavoitteiden edistäminen. Agendan SDG 4 tavoitteen mukaan taataan kaikille avoin, tasa-arvoinen ja laadukas koulutus sekä elinikäiset oppimismahdollisuudet.

Suomi on sitoutunut omassa kehityspolitiikassaan ja EU-vaikuttamisessaan myös siihen, että kehitysmaiden kestävä kehityksen kumppanuuksiin saadaan mukaan mm. yksityistä rahoitusta ja yrityksiä sekä niiden mukanaan tuomaa osaamista.

Elokuussa 2018 valmistunut selvitys *Stepping Up Finland's Global Role in Education* esitti Suomen kansainvälisen roolin vahvistamista ja panostuksen lisäämistä kehitysmaiden oppimisen kriisin ratkaisemiseksi. Tämä edellyttää painopisteiden suuntaamista uudelleen sekä suomalaisen opetus- ja koulutusalan toimijoiden strategisen ja muun yhteistyön lisäämistä. Alan yhteistyön vahvistamiseksi ja toimenpiteiden seurantaan on perustettu maaliskuussa 2020 ministeriöiden ja muiden koulutusalan toimijoiden monitoimijayhteistyön koordinaatio-ryhmä. Koulutusviennin tiekarttaa tullaan täydentämään koordinaatioryhmän työn edetessä ja sen rinnalla.

Talent Boost -ohjelmalla edistetään kansainvälisten osaajien houkuttelua ja työllistymistä Suomeen. Ohjelman tavoitteena on kasvattaa Suomen mainetta kannattavana ja innovatiivisena paikkana niin työntekijöille kuin työnantajillekin. Koulutusvientä voi osaltaan tukea myös näiden tavoitteiden toteutumista.

3. TILANNEKUVA 2020

Suomessa koulutusvientiä harjoittaa noin 300 yritystä tai koulutusorganisaatiota. Koulutusvienti on ulkomaankauppaa, jonka kokonaisuudet muodostuvat erilaisista opetus-, koulutus- ja osaamispalveluiden tuotteista. Koulutusviennin keskeisiä palvelualueita ovat:

Varhaiskasvatus ja esiopetus	Ammatillinen koulutus, tutkinnot ja tilauskoulutus	Jatkuva oppiminen Koulutusreformien konsultointi	Opetusteknologia ja digitaaliset palvelut
Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen kehittäminen	Korkeakoulujen tutkinto-ohjelmat ja tilauskoulutus	Koulutusmatkailu ja leirikoulut	Yritysten henkilöstökoulutus ja koulutusvienti osana muita vientisektoreita
Erityisopetus Koulujen kerhotoiminta	Urheilu, liikunta ja hyvinvointi	Koulutuksen infrastruktuuri, oppimisympäristöt, oppikirjat ja -sisällöt	Kehitysyhteistyö ja koulutus

KUVA 1: KOULUTUSVIENNIN PALVELUALUEET

KYSYTYIMPIÄ PALVELUITA OVAT:

- Opettajien ja rehtoreiden täydennyskoulutus (opetusmenetelmät ja johtaminen) sekä opettajankoulutus
- Koulutuksen kehittämiseen liittyvät palvelut, oppimateriaalit ja oppimisympäristöt
- Korkeakoulujen tutkintoon johtava vieraskielinen koulutus
- Asiantuntija- ja leirikouluvierailut suomalaisiin kouluihin
- Ammatillinen koulutus ja tutkinnot
- Opetussuunnitelmatyön konsultointi
- Opetusteknologiat ja digitaaliset innovaatiot
- Koulutuksen arviointiin liittyvät asiantuntijapalvelut.

Koulutusviennistä on kehkeytymässä merkittävä uusi kasvuala Suomeen. Alan yritysten liikevaihto kasvoi vuoden 2014 lähtötasosta 260 milj. eurosta 359 milj. euroon vuoden 2018 loppuun mennessä. Vuonna 2019 liikevaihtoa kertyi jo 385 milj. euroa (Education Finland ohjelman jäsenkysely 2020).

KESKEISIÄ TOIMIA KOULUTUSVIENNIN VAUHDITTAMISESSA OVAT OLLEET:

- Liiketoimintaosaaminen on vahvistunut useissa alan yrityksissä, oppilaitoksissa ja korkeakouluissa. Uusia kysyntään vastaavia palveluita on synnynetty. Alan yritysten ja organisaatioiden yhteenlaskettu koulutusviennin liikevaihto on kasvanut.
- Lukuvuodesta 2017-2018 alkaen lukuvuosimaksuja on perittävä korkeakoulujen vieraskielisissä tutkinto-ohjelmissa EU/ETA-alueen ulkopuolelta tulevilta opiskelijoilta.

- Maksujen periminen tuli mahdolliseksi vuodesta 2018 alkaen myös ammatillisessa koulutuksessa ja IB-lukiokoulutuksessa, kun koulutus järjestetään EU/ETA alueen ulkopuolella. Myös tilauskoulutuksen mahdollisuuksia on edistetty.
- Alan osaamista on edistetty käynnistämällä mm. koulutusviennin erikoistumiskoulutus uusien osaajien saamiseksi alalle ja alalla jo toimivien hyödyksi.
- Koulutus on nostettu osaksi Suomen maakuvatyötä maailmalla.
- Education Finland -ohjelma on tarjonnut jäsenpalveluita koulutusvientiä harjoittaville yrityksille ja organisaatioille. Ohjelman jäsenmäärä on kasvanut vuodesta 2015 alkaen 58:sta, nykyiseen noin 120 jäseneseen. Ohjelma toimii Opetushallituksen yhteydessä.
- Team Finland (valtionhallinnon yhteistyö) ja Business Finland (kasvun tukipalvelut ja rahoitus yrityksille) -verkostot ovat tarjonneet erilaisia tuki- ja arvovaltapalveluita kansainvälisille markkinoille tähtääville yrityksille.
- Uusia rahoitusinstrumentteja on luotu ja syntynyt yritysten käyttöön ja tuotekehitykseen (esim. Oppiva Invest Oy ja yksityisen rahoitussektorin SparkMind VC).

Koulutusviennin perusta on saatu vakiinnutettua. Alkuvuoden 2020 tilanne huomioiden, viennin kasvua on tarpeen tukea myös tulevana vuosina yksityisen sektorin ja julkishallinnon yhteistyönä. Viennin mahdollisten esteiden purkutyötä tulee jatkaa joustavan toimintaympäristön varmistamiseksi. Visiona on, että koulutusviennistä kehkeytyy uusi merkittävä kasvuala Suomelle. *Koulutusviennin tiekartassa tavoitteeksi asetetaan, että koulutusviennin arvo kasvaa Suomen taloudessa 1 miljardiin euroon vuoteen 2030 mennessä.* Jotta tässä onnistutaan, tarvitaan pitkäjänteistä ja suunnitelmallista toimintaa sekä uudenlaisia arvoketjuja menestyksen tueksi.

KEHITTÄMISEN TUNNISTETTUJA HAASTEITA

Toiminnan orastavan kasvun myötä myös monet ulkoiset riskit ovat kasvaneet. Osa toimijoista on toiminut vakaalta pohjalta ja valmiilla tuotteilla jo pitkään. Merkittävä osa viime vuosina perustetuista uusista yrityksistä tasapainottelee vielä tuotekehityksen, uusien markkina-avausten ja kestäväen kannattavuuden välillä. Jotta myös niiden jo aloittama toiminta saadaan kasvu-uralle, tarvitaan yksityisen ja julkisen sektorin johdonmukaista ja pidemmän aikavälin kumppanuutta. Ilman toimintaa kotimarkkinoilla pääomatarve ensisijaisesti vientitoimintaan tähtäävissä yrityksissä on koetuksella. Näkyvissä olevat valtioiden talouden elvytystoimet voivat kuitenkin avata aktiivisimmille toimijoille uusia mahdollisuuksia.

Suomessa on viime vuosina toiminut useita alueellisia koulutusvientihankkeita, joita on rahoitettu ensisijaisesti ESR/EAKR rahoituksella. Jatkossa alueellisissa hankkeissa tulisi pyrkiä "älykkääseen erikoistumiseen" eli löytämään ja hyödyntämään sitä kilpailuetua, joka kyseisen alueen toimijoiden ja kumppaneiden yhteisen tuote- ja palveluyhteistyön kehittämisellä ja yhteisellä tarjoomalla voidaan luoda, ja jolla kansainvälisellä markkinalla voidaan erottautua.

Maailmalla koulutussektorin kokoluokaltaan suurimmista hankkeista päättävät sekä julkisen sektorin toimijat että kansainväliset rahoitusinstituutiot. Päätöksentekoketjut ovat niiden hankinnoissa merkittävästi pidempiä ja monitahoisempia kuin muilla vakiintuneilla liiketoiminta-aloilla. Näihin hankkeisiin mukaan pääsemisessä tarvitaan osaamisen, aiempien referenssien ja yhteistyöverkostojen lisäksi omia resursseja alkuvaiheen hankkeen kustannuksiin – myös aktiivista vaikuttamistyötä. Tämän tyyppisiin pidemmän aikavälin vaikutuksiin tähtääviin investointeihin on varauduttu Suomessa toistaiseksi ohuesti.

Koulutusviennin vahvoja toimijoita ovat olleet erityisesti englanninkielistä koulutusta tarjoavat maat, kuten Yhdysvallat, Kanada, Englanti, Australia ja Uusi Seelanti. Vientiä harjoittavat aktiivisesti myös mm. Etelä-Korea, Singapore, Hollanti, Saksa, Itävalta ja Ruotsi. Nähtävissä on jo nyt orastava tutkintoon johtavan koulutuksen markkinoiden uusjakoa, uusien opiskelumahdollisuuksien tullessa tutuiksi. Suomi on asemoitunut tässä hyvin korkeatasoisena koulutusmaana.

Suomalaisia koulutusvientitoimijoita on tärkeä aktivoida nykyistä enemmän mukaan laaja-alaisiin ja monipuolisiin kumppanuuksiin. Suomalaisten toimijoiden aktiivinen verkottuminen ja yhteistyö vakiintuneiden ja pitkään vientitoimintaa harjoittaneiden ulkomaisten toimijoiden kanssa korostuu. Suomalainen osaaminen on tunnustettua ja haluttua, mutta mittakaavaltaan suurissa ja vaikuttavissa hankkeissa pelkästään suomalaisista koostuva toteuttajaryhmä ei ole usein taustaltaan riittävän vahva eikä kaikkea tarvittavaa osaamista ja kokemusta saada yhteen.

Koronavirus on muuttamassa ratkaisevalla tavalla alkukeväästä 2020 alkaen koulutusviennin toimintaympäristöä ja tulevaisuutta. Perinteiset koulutusviennin toiminta-, ansainta- ja liiketoimintamallit ovat erittäin haavoittuvia odottamattomien riskien ilmetessä. Esimerkiksi kansainväliset matkustus- ja oleskelurajoitukset vaikuttavat suoraan ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden Suomeen hakeutumiseen ja pääsyyn sekä kohdemaissa toteutettaviin asiantuntijuuteen perustuviin hankkeisiin. Jo nyt voidaan arvioida vaikutusten olevan pitkäaikaisia. Toisaalta suomalaisten yritysten ja organisaatioiden osaaminen esimerkiksi digitaalisten oppimiskäytäntöjen, digitaalisten oppimateriaalien sekä suomalaisen vahvaan taustaan perustuvien varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen mallien lisensoimisessa voi olla merkittävää potentiaalia koulutuksen ja oppimisen uudessa globaalissa maisemassa.

4. KOULUTUSVIENNIN TEMAATTISET KÄRJET SUOMELLE

Koulutusviennin potentiaali koostuu toisiaan täydentävistä tuotteista ja palveluista eri koulutuksen alueilla. Koulutusviennin vauhdittamisessa on mielekästä keskittyä tulevana vuosina erityisesti niiden palveluiden edistämiseen, joissa nähdään olevan jo korkeatasoista suomalaista osaamista ja palveluita sekä kansainvälisillä markkinoilla todennettua kysyntää.

Koulutusvientinä on globaalisti kilpailtu toimiala, jossa maine ja osaaminen sekä oma aktiivisuus ratkaisevat. Kansainvälisen kasvun arvioidaan jatkuvan seisahduksen jälkeen erityisesti suomalaisille koulutusviennin toimijoille jo tähän mennessä auneilla maantieteellisillä markkinoilla. Suomen koulutusviennin näkökulmasta kehittyvät maat – mm. Afrikassa – tarjoavat myös mielenkiintoisia uusia mahdollisuuksia tulevana vuosina.

Suomalaisen koulutusviennin lähtökohtana on kaikkialla eettisen ja ihmisoikeuksia kunnioittavan sekä niihin sitoutuneen koulutusviennin toteuttaminen sekä hyvän hallinnon periaatteiden noudattaminen hankevalinnoissa ja toimintatavoissa.

SUOMEN KOULUTUSVIENNIN MAHDOLLISUUKSIA VUOSINA 2020-2023 EDISTETÄÄN VALIKOITUJEN TEMAATTISTEN KÄRKIEN ALUEILLA. NIITÄ OVAT:

- **Opetusteknologia, koulutuksen digitaaliset palvelut ja oppimisympäristöjen kehittäminen** on Suomessa ollut perinteisesti vahvaa. Nopeat muutokset opetuksen ja koulutuksen toimintaympäristöissä (esimerkiksi pandemia) tekevät joustavien ja monipuolisten oppimiskäytäntöjen käytöstä sekä kysyntää että myös luontevaa.
- **Varhaiskasvatuksen pedagoginen kehittäminen** (lasten luontaisen kehityksen tukeminen leikin avulla, päiväkotikonseptit sekä varhainen tuki oppimisvaikeuksiin) on suomalaisen osaamisen tunnistettu vahvuus ja sille on eri puolilla maailmaa selkeää kysyntää.
- **Perusopetuksen pedagogiikan ja toimintamallien kehittäminen** (opettajien ja oppilaitosjohdon koulutus ja täydennyskoulutus, inklusion vahvistaminen ja erityisopetus) sekä suomalaisia toimintaperiaatteita hyödyntävien kansainvälisten koulujen konsultointi ja muu tuki on pitkään ollut globaalisti kiinnostavaa.
- **Ammatillisen koulutuksen kehittäminen** on lukuisissa maissa ajankohtaista ja kansallisen painopisteenä. Myös suomalaiset joustavat mallit työelämäyhteistyöstä ovat kysyttyjä.
- Yliopistot ja ammattikorkeakoulut panostavat koulutusventtiin omilla vahvuusalueillaan ja omien strategioidensa mukaisesti, digitaalisuutta hyödyntäen.

Kansainvälisessä työnjaossa Suomi erikoistuu yhä enemmän toimintoihin ja työtehtäviin, joissa tarvitaan korkeatasoista koulutusta, osaamista ja luovuutta. Ulkomaisten investointien houkuttelu, vahva TKI-toiminta ja laaja tuki yritysten kansainvälistymiselle ovat Suomen ehtoja etenkin post-korona tilanteessa. Vastaavasti Suomen perinteisten teollisuusalojen vientiä voidaan myös vauhdittaa liittoutumalla suomalaisten koulutusvientiosaajien kanssa ja kehittämällä paikallisesti tarvittavaa osaamista paikallisen tuotannon tarpeisiin ja laajamman hyvinvoinnin edistämiseksi.

EDUCATION FINLAND -OHJELMA KOULUTUSVIENNIN VAUHDITTAJANA

Koulutusviennin temaattisten kärkien alueen yhteistyötä kanavoi Opetushallituksen Education Finland -ohjelma. Sen tarjoaa ns. ensimmäisen luokan periaatteella pääsyn myös kattavammin Opetushallituksen asiantuntemukseen sekä laajemmin Team Finland (julkissektorin yhteistyö) -palveluihin.

Education Finland -ohjelman tavoitteena on edistää julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyötä koulutuksessa ja vauhdittaa koulutusviennin kasvua. Ohjelma tarjoaa yrityksille, koulutusorganisaatioille ja muille koulutusviennin toimijoille tietoa uusista liiketoimintamahdollisuuksista, kehittää vientiosaamista ja tekee suomalaista koulutusjärjestelmää näkyväksi maailmalla. Lisäksi ohjelma edistää uusien palvelukonseptien luomista. Ohjelmassa on vuonna 2020 jäsenenä noin 120 yritystä ja koulutusorganisaatiota. Lisäksi ohjelman valittuja palveluita on tarjolla noin 75:lle koulutusvientiä vasta aloittavalle yritykselle tai organisaatiolle.

5. LINJAUKSET JA TOIMET

Koulutusvientiä kasvatetaan seuraavina vuosina neljän toimintalinjan ja niitä täydentävien palveluiden mukaisesti. Linjauksia ovat:

1. Vahvistetaan koulutusviennin kasvua ja investointeja sekä edistetään skaalautuvia palvelumalleja
2. Luodaan polkuja yhteisiin konsortioihin ja kumppanuuksiin
3. Vahvistetaan koulutusviennin osaamista ja tietopohjaa
4. Luodaan esteetöntä toimintaympäristöä koulutusviennin kansainvälistymiselle.

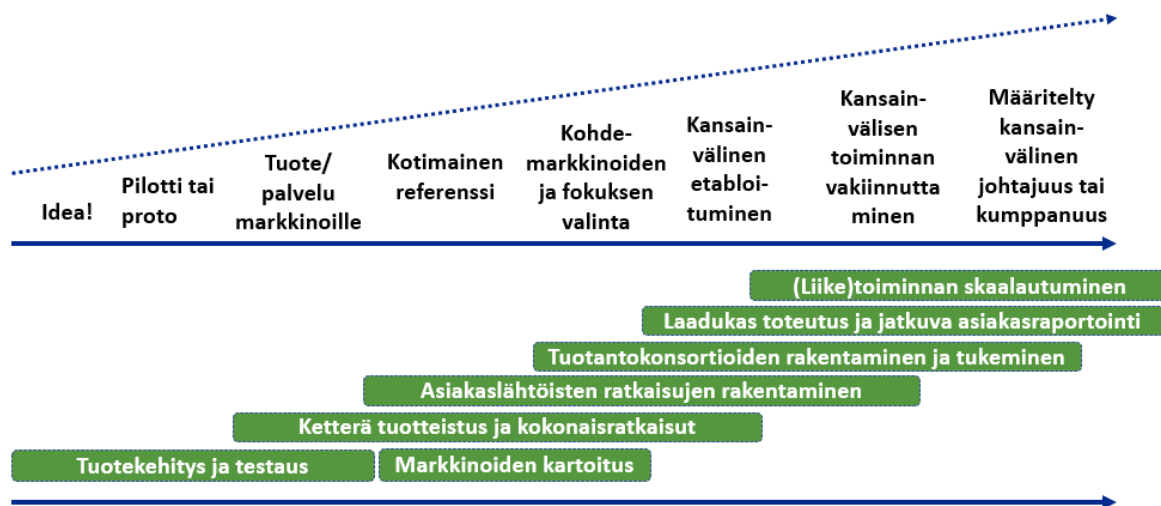

Koulutusvientiryitysten ja -organisaatioiden tuottavuutta ja kansainvälistymistä tukee parhaiten niiden oma laadukas osaaminen, tuotekehitys ja -tarjonta sekä aktiivinen verkostoituminen maailmalla. Julkisen sektorin palvelut koulutusvientiryitysten liiketoiminnan kasvattamiseen kanavoitetaan ensisijaisesti Business Finland -organisaation palveluilla mm. innovaatiotoiminnan edistämiseksi, Team Finland -yhteistyöllä käytännön vientitoiminnan tukemisessa markkina-alueilla sekä kohdennetummin Education Finland -ohjelman palveluilla.

Neljän toimintalinjan osalta on seuraavassa esitetty toimet jaoteltuna Education Finland -ohjelman itse aktiivisesti toteuttamiin – mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa – toimiin (Education Finland) ja koulutusvientitoiminnan edellytysten kehittämiseen ja esteiden purun toimiin (Education Finland edistää yhteistyöverkostoissa), joita Education Finland -ohjelma edistää osana laajempaa toimijaverkosta.

5.1. Vahvistetaan kasvua ja investointeja sekä edistetään skaalautuvia palvelumalleja

Alan kasvua ja investointeja voidaan edistää parhaiten yritysten ja koulutusorganisaatioiden yhteistyössä. Koulutusviennin nykyiset toimijat voidaan jakaa vientiä aloitteleviin, kansainvälistyviin, muita kasvuun mukaan integroiviin ja kansainvälisesti jo etabloituneisiin yrityksiin ja toimijoihin. Toimia suunnataan erityisesti kasvuun sitoutuneisiin ja jo oman palvelunsa vientikuntoon saattaneisiin yrityksiin temaattisilla kärkialueilla.

KUVA 2: TUOTEKEHITYS, KASVU JA KANSAINVÄLISTYMINEN KOULUTUSVIENNISSÄ

EDUCATION FINLAND

- keskittyy toiminnassaan todellista vientipotentiaalia omaavien ja vientiä jo harjoittavien yritysten ja muiden vastaavien toimijoiden koulutusvientitoiminnan tukemiseen sekä kunkin vahuuksille perustuvan yhteistyön edistämiseen.
- luo yhteistyössä muiden avaintoimijoiden kanssa kansallisen valmennus/koulutus- ja kumppanuusohjelman alkuvaiheen koulutusvientiyrittäjien valmiuksien vahvistamiseksi ja uusien vientiyrittäjien määrän kasvattamiseksi.
- laatii analyysin monitoimijayhteistyöhön kannustavien rahoitusinstrumenttien toimivuudesta ja niiden kehittämistarpeista.
- toimii aktiivisesti Opetushallitukselle Euroopan Unionin Pillar assessed -statuksen saamiseksi. Tavoitteena on, että Suomi voisi jatkossa itse hallinnoida ja toimeenpanna EU:n yhteisiä kehityshankkeita opetussektorilla eri kohdemaissa ja suomalaista asiantunteumusta paremmin hyödyntäen.

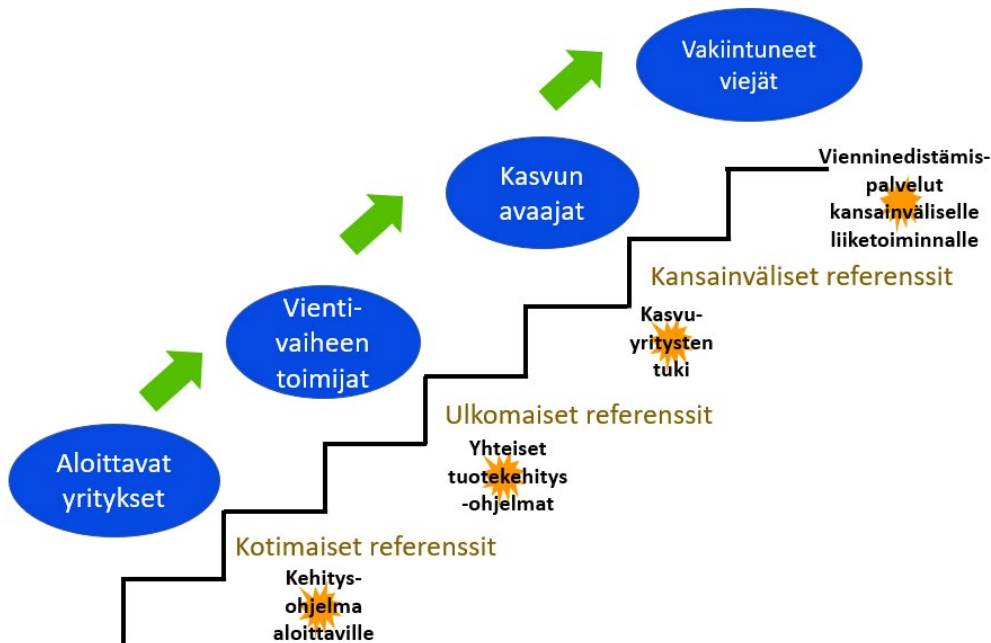
EDUCATION FINLAND VAIKUTTAA YHTEISTYÖVERKOSTOISSA

- vahvistetaan toiminnallisesti ja rahoituksellisesti suomalaisten kasvun avaaja/ integraattori/viennin veturiyritysten ja niiden edustamien konsortioiden toimintaa skaalautuvien palvelukokonaisuuksien toteuttamiseksi kansainvälisesti.
- tiivistetään yhteistyötä Business Finlandin kanssa ja pyritään kehittämään sen tarjoamien rahoitusratkaisujen soveltuvuutta koulutusvientiin ja skaalautuvien innovaatioiden kehittämiseen, kumppanuus- ja integraattorimallien mukaisesti.
- vaikutetaan kehittämisrahoituksen (esim. innovatiiviset hankinnat, ESR/EAKR-rahoitus) suuntaamista tukemaan koulutusviennin liiketoiminnallisten innovaatioiden kehittämistä priorisoitujen alueiden palvelukokonaisuuksille.
- parannetaan koulutusvientitoimijoille jo olemassa olevien kehitys- ja ohjauspalvelujen (mm. Business Finland, uusyrittäjäkeskukset, kaupunkien yritysneuvontapalvelut) saatavuutta, hyödyntämistä ja käyttöä kansallisessa yhteistyössä. Hyödynnetään aktiivisesti koko Team Finland -verkoston palveluja.

5.2. Luodaan saumattomia polkuja yhteisiin konsortioihin ja yhteistyöhön

Julkisen sektorin tukea koulutusviennin toimijoille kanavoidaan monin eri tavoin ja eri toimijoiden toimesta. Team Finland -verkosto tarjoaa erilaisia palveluita yritysten kansainvälisen toiminnan tueksi aina kotimaisista neuvonta- ja rahoituspalveluista ulkomaan edustustojen vienninedistämispalveluihin. Korkeakouluopiskelijoiden houkuttelu Suomeen edellyttää sujuvaa yhteistyötä maahantulopalveluissa. On tärkeää edistää eri palveluiden saavutettavuutta saumattomasti toimijoiden viennin eri vaiheissa.

Suomalaisen koulutusviennin vahvuus ja haaste on keskinäisessä verkostoitumisessa. Varsinkin toiminnan alkuvaiheessa, yritysten keskinäinen verkostoituminen on avainasemassa uusien toimintamallien oppimisessa riskien jakamisessa. Myynnin kasvaessa tarvitaan uusia kumppanuuksia, jotta yhteiset hyödyt ja eri tahojen osaaminen saadaan paremmin yhteen palvelemaan yhteisiä (usein suuria) asiakkaita. Keskeistä toimivissa kumppanuuksissa on toimijoiden välisessä luottamuksessa ja yhteisessä arvoperustassa.

KUVA 3: KASVUN PORTAAT KOULUTUSVIENNISSÄ

EDUCATION FINLAND

- parantaa koulutusviennissä tarvittavien vahvojen konsortioiden toimintaa edistämällä (pienien ja suurten) yritysten sekä julkisen sektorin yhteistyötä ja yhteistyöverkostojen toimintaa ja palvelujen kohtaavuutta.
- luo uusia kannusteita 'kasvun avaajayrityksille', jotka ovat yrityksiä, jotka mahdollistavat omalla toiminnallaan myös muiden palveluntarjoajien mukaantulon yhteisiin konsortioihin.
- luo koulutusvientä (eri vaiheessa) harjoittavien yritysten ja julkisen sektorin kumppanuuden polkumallin, joka huomioi nykyistä paremmin eri liiketoiminta- ja palvelukehityksen vaiheissa olevien yritysten tarpeet – malli avulla kehitetään palveluiden saavutettavuutta ja yritysten tarpeet paremmin kohtaavasti.

- seuraa keskeisten rahoitusinstituutioiden (Maailmanpankki, alueelliset kehityspankit, YK, EU) tarjouspyyntöjä ja hankintoja sekä kokoaa palveluntarjoajien konsortioita niihin vastaamiseksi. Vahvistaa suomalaisten toimijoiden osaamista ja kannustaa osallistumaan kansainvälisillä rahoitusinstrumenteilla toteutettuihin koulutusalan hankkeisiin.
- kehittää monitoimijayhteistyöhön kannustavia toimintamalleja ja varmistaa erilaisten käytössä olevien rahoitusinstrumenttien soveltuvuuden yhteistyöhankkeisiin ja niiden valmisteluun, tavoitteena vahvistaa mahdollisuuksia päästä mukaan myös laajoihin kansainvälisten järjestöjen kehityshankkeisiin.
- luo yhdessä korkeakoulujen ja opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa toimintamallin korkeakoulujen koulutusviennin tueksi.
- järjestää säännöllisesti yhteisiä tapaamisia alueellisesti toimivien koulutusviennin verkostojen ja hankkeiden kanssa.
- tuottaa yhteistä markkinointi- ja viestintämateriaalia koulutusvientiyriyten, sidosryhmien ja kansainvälisten asiakkaiden käyttöön - näitä ovat esimerkiksi 1. 'Suomen koulutusviennin palvelut' (Koulutusviennin tuotteiden ja palveluiden kokonaistarjooman kuvaus ja yrityslistaus sidosryhmille ja suurlähetystöjen käyttöön), 2. 'Steps for Partnership with Finland' (suomalaisen osaamisen kansainvälistä yhteismarkkinointia varten) ja 3. 'Invest in Finnish Education' (palvelukuvaus kansainvälisten rahoitusinstituutioiden ja yksityisten sijoittajien hankintoja/tarpeita varten).

EDUCATION FINLAND VAIKUTTAA YHTEISTYÖVERKOSTOISSA

- käynnistetään yhteistyössä keskeisten sidosryhmien kanssa yhteiset viennin Boosteri-ohjelmat sekä kehitetään toimintamalli ja -tapa, jossa Suomessa jo hyödynnetty julkisen sektorin (koulutuksen) innovaatio tai kotimaiseen käyttöön tuotettu palvelumalli olisi nykyistä avoimemmin hyödynnettävissä myös kansainvälisesti ja palveluviennissä. Yhteistyökumppaneina mm. Finnpartnership, Business Finland, UNTIL ja Finnvera.

5.3. Vahvistetaan suomalaista osaamista ja tietoa

Suomi nähdään kansainvälisesti oppimisen ja koulutuksen mallimaana, ja suomalaiselle opetusalan osaamiselle on maailmalla kysyntää. Koulutusviennissä onnistuminen edellyttää syvällistä koulutusalan ja liiketalouden yhdistävää osaamista. Skaalautuvien palveluiden kehitystyö edellyttää usein myös teknologiaosaamista. Eri osaamisten toisiaan täydentävä yhdistäminen vaatii aktiivista osaajien yhteistyötä uusien ratkaisujen tuottamisessa. Parhaiten kysyntään vastaavien palveluiden kehitystyössä on voitu hyödyntää pitkän linjan tutkimustuloksia kansallisista opetusalan tutkimusohjelmista ja aiempaa kokemusta kansainvälistä toiminnasta.

EDUCATION FINLAND

- vahvistaa Education Finland -brändiä keskeisillä kansainvälisillä koulutusalan messuilla ja tapahtumissa ja vahvistaa yhteistyötä muiden Opetushallituksen maakuvatoimien kanssa. Myös Study in Finland -palvelun näkyvyyttä vahvistetaan ja edistetään synergiahyötyjä yhteistyössä (vrt. Study New Zealand, Study In Canada, Study In Sweden, Study In Holland).
- käynnistää kohdenneet oppimisen digitaalisiin ratkaisuihin, opettajankoulutuksen palveluihin ja ammatillisen koulutuksen työelämän joustaviin koulutusmalleihin keskittyvät konsortiohankkeet.

- vaikuttaa tutkimustiedon parempaan hyödyntämiseen koulutusviennissä ja tuotekehityksessä.
- vahvistaa suomalaisten koulutusvientitoimijoiden osaamista mm. immateriaalioikeuksien hallinnassa ja valvonnassa sekä niiden edellyttämien uusien palveluliiketoimintamallien hyödyntämistä.
- edistää uusien opetusalan asiantuntijoiden ja osaajien saamista koulutusvientiä palveleviin tehtäviin mm. järjestämällä alueellisia tiedotustilaisuuksia, koulutuksella sekä kokoomalla suomalaisten osaajien asiantuntijuus paremmin näkyviin ja saataville.
- pitää yllä Education Finland -toimijoiden koulutusviennin eettisiä periaatteita määrittävää ohjeistusta (Education Finland -ohjelman code of conduct), joilla varmistetaan, että suomalaisella koulutusviennillä edistetään ihmisoikeuksien toteutumista, tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja kestävä kehitystä kohdemaissa, ja että palvelut suunnitellaan partnereiden tarpeista käsin. Vahvistetaan kansainvälisten järjestöjen ja rahoituslaitosten hakkeisiin tähtävien jäsenten tietoisuutta Suomen kehityspolitiikan perusteista ja painotuksista.

EDUCATION FINLAND VAIKUTTAA YHTEISTYÖVERKOSTOISSA

- pidetään yllä koulutusta ja sen merkitystä osana Suomen maakuvatyötä; Suomi vahvistaa rooliaan korkealaatuisen koulutuksen ja kansainvälisten osaamispalveluiden kotimaana ja kansainvälisenä osaajana.
- vahvistetaan toimijoiden koulutusvientiosaamista lyhyt- ja pitkäkestoisella täydennyskoulutuksella (mm. oppisopimuskoulutus ja erikoistumiskoulutus), muilla tilaisuuksilla ja digitaalisilla palveluilla.
- Edistetään yhteistä viestintää ja -toimia Study in Finland -toiminnon, Talent Boost -ohjelman toimien ja Education Finland ohjelman välillä. Vahvistetaan näiden toimien keskinäistä yhteistyötä ja synergiaa.
- varmistetaan oppilaitosyhteistyössä, että oppilaitosten tutkintoon johtava julkisrahoitteinen (maksuton) koulutus ja koulutusvienti pysyvät selkeästi erillisinä kokonaisuuksina ja johdettuina toimina.

5.4. Luodaan esteetön toimintaympäristö kansainvälistymiselle ja kysyntävetoiselle koulutusviennille

Yleisimmin tunnistettuja haasteita koulutusviennin kasvulle aiheuttavat Education Finland -toimijoiden mukaan lainsäädännön rajoitukset ja ohjauksen kohtaamattomuus, kotimaisten ja kansainvälisten rahoitusinstrumenttien ja investointien edellyttämät ennakkovaateet uusille yrityksille, aineettomien palvelujen suojaamisen kustannukset sekä eri maissa toimivien liiketoimintaympäristöjen ja -tapojen tuntemus. Koulutusviennissä onnistuminen edellyttää kilpailukykyisen liiketoimintaympäristön jatkuvaa edistämistä koulutuksessa, tutkimustulosten hyödyntämisessä ja innovaatiotoiminnassa.

Vientityö edellyttää edelleen selkeitä ja pitkäaikaisia investointeja mm. organisaatioiden omiin prosesseihin, tuotekehitykseen ja markkinointiin sekä organisaatioiden johdon vahvaa sitoutumista.

EDUCATION FINLAND

- arvioi jatkuvasti säädösympäristön toimivuutta ja tekee aloitteita todennettujen koulutusviennin esteiden purkamiseksi koulutuksen kaikilla asteilla.
- kartoittaa yritysten ja organisaatioiden kokemuksia verotukseen liittyvistä haasteista, laajemmissa yhteistyökonsortioissa.
- edistää aktiivisesti koulutusviennissä tarvittavaa julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksia sekä yhteistyötä uusien ratkaisujen muotoilemiseksi kansallisesti toimivista innovaatioista myös vientiin soveltuviksi ja maailmalla kysytyiksi palveluiksi.
- kartoittaa nykyisten rahoitusinstrumenttien toimivuudet koulutusviennissä sekä informoi ja ohjaa Education Finlandin jäsenistöä aktiivisesti hyödyntämään niitä.
- laatii laatukriteeristön ja arviointimallin suomalaisille koulutusviennin toimijoille niiden oman toiminnan laadun osoittamiseksi; Näin luodaan yritysten/organisaatioiden vapaaehtoisuuteen perustuva 'laadukkaan toimintatavan kriteeristö' (työnimi) ja ne täyttävälle yrityksille/organisaatioille myönnettäisiin laatusertifikaatti niiden toimijoiden oman toiminnan laadun varmistamiseksi ja niiden oman markkinauskottavuuden tueksi.
- selvittää ja kehittää keinoja rahoittaa koulutusviennin toimijoiden yhteisten hankeaihioiden valmistelua (esimerkiksi esikonsortioiden perustamisen tuki).
- valitsee 3-5 kohdemarkkina-aluetta tai maata, joiden toimintaan tullaan panostamaan suunnitelmallisesti seuraavien 3 vuoden ajan erillisen suunnitelman mukaisesti; valituilla alueilla tulisi olla tunnistettuna julkisen hallinnon vahva sitoutuminen koulutusjärjestelmien kehittämiseen ja sitoutuminen myös liiketaloudellisesti tapahtuvaan sekä eettisesti kestävään yhteistyöhön koulutuksen alueella.

EDUCATION FINLAND VAIKUTTAA YHTEISTYÖVERKOSTOISSA

- luodaan toimintamalli suomalaisesta koulusta mallia ottavien, ulkomailla toimivien koulujen (suomalaistyyppiset koulut) kehittämiseksi ja auditointiseksi.
- luodaan mittaristo koulutusviennin taloudellisen arvon määrittämiseksi Suomessa. Tuki-toimia ja huomiota suunnataan erityisesti alueille, joissa koulutus- ja osaamisen viennin taloudellinen arvo on parhaiten kasvatettavissa. Mittarin luominen mahdollistaa koulutuksen arvon määrittämisen kansainvälisen käytännön mukaisesti, kuten verrokkimaat mm. Iso-Britannia, Hollanti, Uusi Seelanti, Australia jo tekevät.
- varmistetaan Education Finland -ohjelman rahoitus vuosille 2021-2023 toiminnan pitkäjänteisyyden turvaamiseksi.

LIITE 1 COVID-19-PANDEMIAN VAIKUTUKSET KOULUTUSVIENTIIN

Korona (COVID-19) -pandemia on muuttanut ratkaisevalla tavalla koulutusviennin toimintaympäristöä ja tulevaisuutta lyhyellä ja keskipitkällä aikavälillä. Sillä on merkittäviä vaikutuksia suomalaisen koulutusviennin monille avainalueille, kuten korkeakoulujen vieraskielisiin tutkinto- ja koulutusohjelmiin, opettajien ja rehtoreiden täydennyskoulutusohjelmiin, kansainvälisille asiakkaille suunnattuihin asiantuntija- ja leirikouluvierailuihin Suomeen sekä kehittämis- ja konsultointitoimintaan. Suomalaisen (ja monen muun maan omat) koulutusviennin perinteiset toiminta-, ansainta- ja liiketoimintamallit ovat osoittautuneet haavoittuviksi koronapandemian kaltaisten odottamattomien riskien ilmetessä ja niiden aikana.

Koronapandemia on vuoden 2020 alkuvuodesta alkaen vaikuttanut lisääntyvässä määrin myös koulutusviennin toimijoiden markkinoinnin ja myynnin työhön. Messut ja konferenssit on toistaiseksi peruutettu ja henkilökohtaisille asiakaskäynneille avainmarkkinoilla ei ole mahdollisuuksia. Markkinointiviestintää on suunnattu verkossa tapahtuvaksi, suurelta osin.

Vaikutukset ovat erilaisia ja jaksottuvat eri aikaisesti myös eri maantieteellisillä markkinoilla – suomalaisten toimijoiden avainmarkkinoista Kiina, Etelä-Korea, Singapore, Persianlahden maat sekä Vietnam ovat sulkeutuneet jo pian alkuvuodesta 2020. Pandemian levitessä myös muut avainmarkkinat – esimerkiksi Eurooppa ja Latalainen Amerikka – ovat sulkeutuneet. Tämä koskee etenkin opiskelijaliikkuvuutta, koulutushankkeita ja Suomeen kohdistuvia asiantuntijavierailuja. Edelleen on oletettavissa, että rakenteeltaan heikommat alueet (esimerkiksi Afrikan maat) tulevat jatkossa olemaan vaikeita kohdemarkkinoita, koska niiden täytyy suunnata yhteiskuntiansa nykyisinkin niukkoja resursseja uudelleen.

Pandemian vaikutuksia koulutusviennin keskeisiin alueisiin – kuten esimerkiksi korkeakoulujen vieraskielisiin tutkinto- ja koulutusohjelmiin hakeutumista – on vielä vaikea pitävästi arvioida. On kuitenkin ilmeistä, että epävarmuus Suomeen matkustamisesta, Suomessa asumisesta sekä tutkinto- ja koulutusohjelmien toteutuksesta vaikuttaa Suomeen opiskelemaan hakeutumisessa. Vaikka täysipainoisten verkkopohjaiseen opetukseen perustuvien vieraskielisten ohjelmien rakentaminen ei kaikilla aloilla nopeasti voi onnistua, antaa tämä uusi tilanne myös korkeakouluille mahdollisuuden valituilla aloilla strategisiin linjauksiin verkkopohjaisiin oppimiskäytäntöihin siirtymisestä.

Laaja siirtyminen lähiopetukseen perustuvasta oppimisesta eri tavoilla toteutettuun etäopetukseen on luonut nopeasti uudenlaisen toimintaympäristön, joka voi olla suomalaisille toimijoille myös merkittävä liiketoiminnallinen mahdollisuus. Pandemia on olosuhteiden pakosta tehnyt Suomesta käytännön kehitysalustan opettajien innovatiivisille ja uudensillalle oppimisen ja opetuksen työtavoille, menetelmille ja digitaalisten työkalujen käytölle. Suomalaisen oppilaitosten ja yritysten vahva osaaminen digitaalisten oppimiskäytäntöissä, digitaalisten oppimateriaaleissa sekä etäopetuksen organisoimisessa on osoittautunut laajamittaisesti toimivaksi, ja tämän kokemuksen perustalle voidaan rakentaa myös suomalaisen koulutusosaamisen ja opetusteknologian vientiä jatkossa. Vastaavaa siirtymää on havaittavissa samaan aikaan myös naapurimaissamme ja niiden toimien ennakoimisessa.

Monet suomalaiset koulutusvientiyhtiöt ovat vuoden 2020 alkuvuoden osalta taloudellisesti ahtaassa tilanteessa perinteisten liiketoiminta- ja ansaintamallien muutoksessa – eten-

kin silloin, jos ne ovat toimineet vain yhden maan/alueen markkinalla ja harvoilla tuotteilla tai palvelulla. Monen pienen yrityksen pääomarakenne on heikko ja siten myös riskinsietokyky vaillinainen. Business Finlandin ja ELY-keskusten tarjoamat rahoitusmahdollisuudet antavat tärkeä mahdollisuuden yritysten oman tarjoaman kehittämiseen ja vahvistamiseen. Näitä rahoitusmahdollisuuksia toivotaan koulutusviennin toimijoiden voivan käyttää täysimääräisesti ja laajasti hyväksi.

Education Finland on ryhtynyt koronapandemian osalta seuraaviin erikseen kohdennettuihin toimiin:

1. käynnistää suomalaisten toimijoiden kokemuksia kokoavan ”Finnish Education and the COVID-19” -hankkeen. Kootaan tietoa ja esimerkkejä suomalaisista innovatiivisista opetuksen ja oppimisen ratkaisuista
2. toteuttaa kevään ja kesän 2020 aikana sarjan verkkoseminaareja (webinaarit), joissa Education Finlandin jäseniä opastetaan ja tuetaan uusien teknisten alustojen käyttöönotossa, sähköisessä markkinoinnissa sekä alueellisissa katsauksissa markkinoiden muutosten tunnistamiseksi.
3. kehittää ja toteuttaa yhdessä jäsenyritysten ja organisaatioiden kanssa ”virtuaaliset messut”, joilla suomalaiset koulutusviejät voivat esitellä tuotteitaan ja palveluitaan ajasta ja paikasta riippumattomasti
4. kokoaa tietoa suomalaisista opetusalan tarjoomasta mm. erilaisille kansainvälisille listoille, joihin on koottu tietoa saatavilla olevista palveluista. Näitä ovat esim. Koulu.me ja teachmillions.com sekä Unescon listat avoimista oppimisen resursseista. Jäsenyritysten tarjoama kootaan myös perinteiseen luetteloon eri toimijoiden yhteismarkkinoinnin edistämiseksi sekä educationfinland.fi sivulle.
5. tukee osaltaan suomalaisten koulutusviennin toimijoiden yhteistyötä, tuotekehitystyötä ja keskinäistä verkottumista uusien tuotteiden ja palveluiden kehittämisessä
6. kokoaa säännöllisesti markkinatietoa maailmalta ja tietoa suomalaisista koulutuksen ja hallinnon ratkaisuista, joilla siirtymä etäkouluvaiheeseen toteutettiin sujuvasti ja eheästi jo kevään 2020 aikana.

Verkkajulkaisu
ISBN 978-952-13-6688-8
ISSN 1798-8926